

hadde for Fremgang i Sammenligning med, hvad der var og er ved Esbjerg. Det er jo nu over to Menneſkealdre siden, at Begyndelsen til Silkeborg blev lagt, og man fandt, inden Esbjerg stabtes, egentlig talt, at Silkeborg var et lille Stykke Amerika, thi man syntes, at denne Plads voksede forfærdelig, idet der, den Gang Silkeborg paatæntes, kun var en nys begyndt Papirfabrik, medens det nu er en By, der tæller, tror jeg, 4,000 Indbyggere. Men Silkeborg blev i Modſætning til Esbjerg stabt ved et kongeligt Bud fra oven og stabtes, fordi der var en smul Egn, hvor Naturforholdene gjorde det rimeligt, at naar Byen var der, og naar der lagdes Kommunikationsmidler derhen, vilde Befolkningen fra vort eget Land og fra andre Steder strømme dertil. Silkeborg stabtes, fordi store Egne i det indre af Jylland manglede let og fri Afgang til Handelspladser eller til en By; det var til Dels i Jordbrugets og i Jordbrugernes Interesse, at man stabte en købstadlignende Plads der, og det var under Betingelser, der maatte forudsætte, at denne By vilde vokse hurtigt og sikkert frem, hvad der til Dels ogsaa skete. Men den eneældige Konge, der vilde stabe en By der, tog ganske andre Forholdsregler for Byens Vækst og Held, end der af den ansvarlige Minister blev taget ved Esbjerg. Jeg skal nævne enkelte af de Forholdsregler, der bleve tagne fra Kongens Side for at sikre Foretagendet et lykkeligt Udfald. For det første var der ved Silkeborg, som den Gang var et Gods, der tilhørte Staten, allerede stabt Begyndelsen til en Fabriksvirksomhed i den Dremske Papirfabrik, og det bestemtes, at denne skulde indlemmes i den ny By, netop fordi der var Værdier til Stede, der kunde sikre den ny By Betingelser for Tilværelsen; der var en dygtig og allerede tilvant Arbejdsraft, Skoler og Bestemmelser for Arbejdernes Forsørgelse fra Fabrikken af i Trangstilfælde. Desuden tog Kongen 250 Tdr. Land fra Godset samt 50 Tdr. Land fortrinlig Eng, som han bestemte til Brug for Indvaanerne i den kommende By. Endvidere bestemte Kongen, at ingen maatte nedſætte sig i Byen, uden at det var godkendt af en Kommission, som han udnævnte, saaledes at han sikrede sig dygtige Haandværkere og paalidelige Folk

til Grundlag af det kommende kommunale Liv, og endelig bestemtes det, at af den Jord, som udlagdes til Kommunen, alſaa ca. 300 Tdr. Land, skulde der afgiftsfrit overlades det nødvendige til de ny Bygninger, som i 5 Aar ogsaa skulde være fri for at betale Bygningsafgift til Staten, og som aldrig maatte overſtride 4 Skilling pr. 100 Kv. Alen, og endelig bestemtes det, at ingen Ende maatte Afgiften af de Jorder, som vare skænkede til Byen, ſtige højere end den daværende Jorpagtningsafgift, 2 Mk. pr. Td. Land, alſaa ingen høj Pris, og at denne Afgift med Fradrag af Skatterne indtil videre skulde benyttes til kommunale Foretagender i denne By. Det var alſaa saaledes, at der fra oven med Forsynlighed blev gjort alt muligt for at støtte den kommende By og for at sikre den mod, at den overbeholdtes af et tilstrømmende Proletariat. Underledes med Esbjerg. Der lod man frit Alverden strømme til, man lod frit Alverden købe og frit Kapitalen ſpekulere i Grundene, og først ſufceſſivt, efterhaanden som det blev nødvendigt at stabe Bygninger, blev det muligt at tilvejebringe de fornødne Midler, ved dyre Laan imellem hinanden indbyrdes, til Bebyggelsen, og selv da var Vanſteligheden ved at ſtaffe Penge i Esbjerg ſaa stor, at lige til den sidste Tid var det kun en enkelt Sparekaſſe, som vilde laane Penge ud til Byen. Først nu, da den ny Kreditforening for Landbygninger blev stabt, kom Penge løs i Byen, ellers var det for en stor Del gensidige Prioriteter til hinanden, hvormed man arbejdede. Mistilliden til Esbjergs Betalingssevne er endnu ſaa stor i dette Øjeblik, at naar Esbjerg søger om et Laan hos Staten, er et af Motiverne ogsaa det, at Byen har Vanſtelighed ved at ſaa Laan hos offentlige Institutioner, idet man ikke en Gang vil tiltro Esbjerg By ſaa stor pekuniær Force, at man tør betro den ſelvſtændige Laan, men at man fordrer, at den hidtilværende Ferne-Stads Kommune ſkal være medansvarlig for den Garant af blot 30,000 Kr., som jeg omtalte, at Esbjerg By maatte overtage ved Overgangen til ſelvſtændig Kommune. Det er kun en lille Illuſtration til, hvad Tillid der ude fra næres til denne By, en Mistillid, som jeg naturligtvis tror er aldeles uberettiget; thi vel er Esbjerg By fattig, og vel beſtaar den kun af et arbejdende